

וביום השלושים ושלושה הוציאוהו מן הצינוק!

הגאון החסיד רבי לוי יצחק שניאורסון שימש כרבה של יקטרינוסלב, אחת הערים הגדולות באוקראינה. בשנת תרצ"ט נאסר בשל פעולותיו להפצת היהדות. לאחר שנה בה נחקר ועונה בידי המשטרה החשאית, נשפט ונשלח לגלות בקזחסטן.

סיפרה אשתו, הרבנית חנה:

באחד מימי חודש חשון הגיע לביתנו נוצרי צעיר. הוא עלה במדרגות ונכנס ישר אל הבית, לפי הליכתו הבטוחה סביר היה להניח כי הבית מוכר לו היטב...

מיד לאחר שכיבדתי אותו לשבת, אמר האורח: "עליכם לדעת כי אם תמסרו למישהו על ביקורי זה, אני ואת בסכנת חיים!" והתחיל את סיפורו, האיש מהנדס במקצועו, השתחרר זה עתה לאחר שישה חודשי מאסר. הוא ישב בכלא יחד עם רבי לוי יצחק שניאורסון, ובטרם שחרורו, הבטיח לרב כי מיד לאחר שיצא מן הכלא ימסור ממנו דרישת שלום לרעייתו. הרב מסר לו פרטים מדויקים על מקום דירתו, למען לא יזדקק לשאול איש, שלא להפנות אליו כל תשומת לב.

שלושים ושניים ימים ישב רבי לוי יצחק בצינוק, סיפר האיש, וביום הל"ג העבירוהו לתא יחד איתו.

אותו יום לא אשכח לעולם! היה זה יום הכיפורים שלכם, במשך כל היום הרב בכה, צעק בקול, התפלל וקרא פרקי תהלים עד שעה מאוחרת בלילה. במשך כל אותו יום לא דיבר אלי אף מילה אחת ולא היה בי העוז לדבר אליו מאומה!

מאוחר יותר סיפר לי הרב שלא היה לו סידור תפילה או מחזור והוא התפלל מה שזכר בעל פה.

לשאלתי אם ידוע לו במה מאשימים אותו, ענה כי אשמתו שבנה מקוה טהרה בבית הכנסת בעירו.

אכן שמש בית הכנסת העיד בפני הנק.ו.ד. כי הרב אסף כספים רבים למטרת בניית מקוה. כמו כן העיד כי בשמחת תורה, במנין שנערך בביתו הותרמו בביתו אנשים רבים לצורך פרנסת נשותיהם של טוכצ'בסקי ובוכרין והמתעסק העיקרי היה הרב...

(לידיעת קוראי הצעירים: טוכצ'בסקי היה מרשל הצבא האדום, הגנרל שבנה אותו, וניקולאי בוכרין מראשי ומנהיגי ברית המועצות. הם הוצאו להורג בהוראתו של הרוזן האכזר סטלין באשמת בגידה - אין לך אשמה יותר מופרכת מזו...)

לשם בירור הענין הזמינו אותם יחד לחקירה במשרדי הנק.ו.ד. אך כאשר ראה השמש את רבי לוי יצחק הודה מיד ששיקר בעדותו וחתם על העדות רק בגלל הלחץ שלחצו אותו והפחד.

האורח גם ביקש ממני בשם הרב שאשתדל להודיע לו בדרך כלשהי אם ראש חודש כסלו הוא יום אחד או שני ימים.

את מה שהרגשתי אז, בקבלי את דרישת השלום החיה הראשונה ממנו - אי אפשר לתאר בכתב.

(אם בישראל)

כידוע נהגו חסידים לנסוע לחסות בצל רבותיהם בשבת פנחס, פרשת המועדים. אכן, ראיתי שמביאים בשם הרבי ה"בית ישראל" כי אולי יש להעדיף את שבת אמור, שיש בה חשיבות יותר, יש בה תוספת של יום טוב שאינו נמצא בפרשת פנחס...

ערב יום הכיפורים! בפרשת אמור מובא "ועניתם את נפשיכם בתשעה לחדש בערב" (כ"ג ל"ב), מכאן נלמד יום טוב של ערב יום כיפור. (ברכות ח:) שכל האוכל ושותה בתשיעי מעלה עליו הכתוב כאילו מתענה תשיעי ועשירי.

יש להוסיף לזה גם את חנוכה ופורים. כמובא בספרים, שהם רמוזים בפרשת השבוע: חנוכה, בציווי על הדלקת הנרות והמנורה. פורים, לחם הפנים והשולחן. (ועיין "בני יששכר" "אמונת עתה" ועוד)

ל"ג בעומר והכנה לקבלת התורה

שאלה - איך זוכים לרוממות תורה?

מצינו בזוהר הקדוש, בהרבה מקומות אודות תלמידי רבי שמעון בר יוחאי, שהיו נפגשים בשדות ובמדבריות והיו שמחים זה עם זה, מנשקים ומחבקים זה לזה, ואחר כך מובא נוסח שלם של דברי כבוד והערצה ביניהם ולאחר מכן כתוב איזה דבר תורה שאמרו שם, לפעמים כמה מילים מועטות של דרשה בפסוק אחד שבתורה...

אמר המשגיח הגה"צ רבי נתן ווכטפוגל, אם אנחנו היינו כותבים את ספר הזוהר וכדומה, וכי היינו כותבים דברים אלו, את כל המסביב הזה, מה נפקא מינה איך התנהגו מסביב לדרשה הזו? אלא מלמדים אותנו כאן שזה גופא תורה! מראים לנו לדורות איך מגיעים לתורת הנסתר. רבי שמעון בר יוחאי חניך את תלמידיו איך מגיעים לחלקים היותר מרוממים בתורה. לפני שאומרים תורה יש אהבה וכבוד לשני!

(לקט רשימות)

הגה"צ רבינו גדליה איזמון, המשגיח של ישיבת "קול תורה", כשהיה אומר בשיבה שיחה על רבי שמעון בר יוחאי. בפתיחת השיחה היה מקדים ואומר: "בואו וניסע למירון". והיה מדבר על רבי שמעון, וכשהיה מסיים את השיחה היה אומר "עכשיו היינו במירון!"

הביאור בזה: רשב"י כולו ענין פנימיות התורה ובפנימיות אין מגבלה וגבול, לא רק במקום שנמצאת המצבה מאבן, שם נמצאת רוחו ונשמתו, אלא העוסק בתורתו של רבי שמעון בר יוחאי הוא כמו להיות במירון!

(נאות אפרים" מהגאון ר' אפרים שטראוס)

השבוע יחול יום הזכרון לרבן של ישראל, מנהיג דורו, המהר"ם מרוטנבורג. "לא היה כמותו מופלג ובקי בדורו, ידע כל דעת הקדמונים".

'ובתפישתי, את בוראי לא שכחתי ובתורתו ויראתו דבקתי!'

(שו"ת מהר"ם מרוטנבורג קנ"א)

קיסר אשכנז רודולף הראשון גזר גזירות קשות על היהודים, ועמד לחוקק שהיהודים הינם עבדי המלך, הם, נפשם ורכושם. גזירה איומה זו הביאה לבריחתם של אלפי יהודים מגרמניה. המהר"ם מרוטנבורג נמלט עם משפחתו. על הגבול בלומברדיה זיההו מזומר נבל בשם קניפא, ומסרו לשלטונות. הקיסר כלאו בווסרבורג ובמגדל אנזיסהיים. אך איפשר למהר"ם להורות וללמד מהכלא, בכך קיווה למנוע את בריחת היהודים מאשכנז. המהר"ם ישב בכלא שבע שנים עד פטירתו! בכל שנות מעצרו ניהלה ההנהגה היהודית משא ומתן עם ראשי השלטון על תנאי שחרורו. נעשו מאמצים גדולים לשחררו והקהילות היו מוכנות לשלם סכומי כסף עצומים. אך המהר"ם אסר עליהן לשלם, באומרו: "אין פודין את השבויים יותר מכדי דמיהם". (ס"ה)

"רוב מנהגנו, ובפרט מנהג האשכנזים לילך אחר דעתו". (שו"ת מהר"ם מיניץ)

"וקדשתו". (כ"א ה) מחלוקת גדולה בראשונים ובפוסקים, מה דינו של כהן שנשתמד-המיר דתו ועשה תשובה.

יש שכתבו שלא ישא את כפיו, משום שכהן נתנו לו מעלה מן השמים דכתיב "וקדשתו", אבל אותו כהן חילל את קדושתו. (רקנטי מ"א, שבלי הלקט ל"ג, תוס' מנחות קט.) ויש שכתבו שישא כפיו, דהוי ככהן בעל מום, שאינו פסול לנשיאת כפיים. (תוס' שם) וכדי שלא להרפות ידיהם של בעלי תשובה. (תוס' סוטה לט. רגמ"ה)

המחלוקת הובאה בטור (או"ח קכ"ז) ושם כתב שדעת רבינו המהר"ם מרוטנבורג שאין אומרים לו לעלות ואם עלה אין מוחים בו. (שו"ת מהר"ם מרוטנבורג דפוס פראג ב' עיי"ש)

תענית תפילת מנחה - במקום שאין ישראל שיודע להפטיר, לא יעלו לתורה כהן לשלישי, משום פגמו של העולה ראשון, וגם משום עצמו, שלא יאמרו שהוא בן גרושה וחלל, אלא ישראל יפטיר ואם אינו יודע יקרוהו. (שם ס"ד ועיין ב"י או"ח רפ"ד בדעת המהר"ם)

"לא יטמא בעל בעמיו להחלו". (כ"ד ג)

מעשה באישה שמתה וסברו שבעלה עני וקברוה מן הצדקה. עתה נודע שיש לו, רוצים הגבאים להוציא מידו הוצאות קבורתה. **תשובה:** מחלוקת בירושלמי, כשהלך אדם למדינת הים ועמד אחד ופרנס את אשתו. מכל מקום כאן שהממון של צדקה נמצא זה פורע חובו ממעשר עני. לא כל הימנו שאדם יעשיר עצמו ויטיל עצמו על כיס של צדקה ומוציאין ממנו. (שם דפוס קרימנה ס')

"וביום השביעי שבת שבתון ..." (כ"ג ג)

רבינו אביגדור התיר ללחוש בשבת לאדם שחש בעיניו או בראשו, כמובא בירושלמי (שבת י"ד ג). רבי יחיאל אסר זאת, ופירש, שבירושלמי מדובר בעין הרע ובה לוחשים, משום שסכנה גדולה היא, כמובא בתלמוד, שמצינו עינים הרבה של עין הרע. סיפר רבינו אביגדור שפעם חש רבינו שמחה בעין ואישה אחת לימדה אותו לחש והיה לוחש לו בשבת על העין בבוקר ובערב והוא הדין בראש. ומעשה רב וראוי לסמוך על אילן גדול כמותו. (שם דפוס פראג נ"ה וכ"פ בשו"ת "שבט הלוי" ח"ב ר"ו להתיר ללחוש בשבת)

בן סטדא, כשפים ולחשים. (שבת קד:) תלמידיו היו מרפאים מחלות על ידי לחשים, משתמשים בשמו של ישו בן פנדרא. (ירושלמי ע"ז ב', ב' מ"ר קהלת א')

מורי הרב מאיר אומר שמותר להדליק את הנר בערב שבת בבית ולאכול בחצר. והגיד בשם אביו שרבינו שמחה היה רגיל לעשות כן בקיץ. (שם ת"ל ועיין או"ח רס"ג ט' רע"ג ז')

"ויקב בן האשה הישראלית את השם ויקלל". (כ"ד י"א)

מקרה מחפיר נוסף היה בישיבתנו פרשבורג. היה בחור שלא זו בלבד שלא השתתף בשיעורים ולא למד, אלא גם התנהגותו לא היתה ברוח התורה והמסורה, ריננו עליו שביקר בתיאטרון כשהוא מתחפש לאישה, כדי שלא יכירוהו... ובעוד מעשים שלא יעשו ועל ידי זה קלקל את שמה הטוב של הישיבה. בהוראת ראש הישיבה, הגאון ה"שבט סופר" סילקו אותו מן הישיבה.

כתגובה, הגיש הבחור כתב הלשנה למשרד הדתות של הקיסרות, נגד ה"שבט סופר", שהוא מוציא תעודות לבחורים תמורת כסף, לשחרר אותם משירות בצבא הקיסר ירום הודו. העונש לפי החוק על עבירה כזאת היה חמור ביותר, חמש עשרה שנות מאסר! התיק הועבר למשרדי הפרקליטות האוסטרו-הונגרית שפתחו מיד בחקירה נמרצת בענין.

ר' יצחק רייך, יושב ראש של הלשכה המרכזית האוסטרו-כוכית בבודפסט נכנס ראשו ורובו בדבר. רק אחרי מאבק ממושך וקשה הצליח במסירות נפש ממש להציל את מורנו ורבינו ה"שבט סופר" שלא יופיע בכלל במשרדו של התובע הכללי.

למרות זאת, הבושה והפחד מפני המשפט ובית הסוהר גרמו ל"שבט סופר" דכאון קשה. הפחד שלו היה כל כך גדול שנבהל גם כשראה דוור, בחושו לפי הכובע והמדים בהם היה לבוש, שהוא שוטר שבא לעצור אותו... הרופאים הכתיבו לו מנוחה בבידוד, וזמן ממושך רבינו לא הופיע בישיבה ובבית הכנסת.

יש לציין כי אותו מלשין יצא אחר כך לתרבות רעה ונעשה לבסוף רב בקהילה רפורמית. ("עולמו של אבא" - הגאון ר' ישראל מילר)

בנו של רבי חנינא בן תרדיון יצא לתרבות רעה, תפסוהו ליסטים והרגוהו... הכניסוהו לעיר, והיו מקלסין לפניו בכבודו של אביו ואמו: "אוי ואבוי על בנו של חכם וחסיד שכך ארע לו". (שמחות י"ב ז')

"אין פרץ ואין ציוחה ... ברחובותינו" - שלא יהא בן שיוצא לתרבות רעה ומחטיא את הרבים. (ברכות יז:)

"ברחובותינו = בר חובתינו", להיפך מבן צדיק שנאמר בו 'ברא מזכה אבא'. (מהרש"א שם)

הקטע הזה נמחק בידי הצנזור: 'ברחובותינו' מקום הרבים, על ישו הנוצרי שהיה דורש ברחובות בפני רבים הגדות דופי להדיח את ישראל'. (ריטב"א שם - הרצאה להחכים בענין הדרשות ועוד יעין בספר "כלימת הגויים" י')

המגדף חזר לעולם בגלגול - חזר בישוע וגם כאן הרשיע. ישו הנוצרי איש הבליעל שכישף והסית והדיח את ישראל מאביהם שבשמים, היה זוהמת נפש קין הורג נפש אחיו.

'קין' ראש תיבות קין ישו נוצרי. היא נפש המקלל שרגמו אותו באבנים במדבר על שהיה מקלל את אלקים.

(עמק המלך" שער ט"ז י"ט - המקובל האלקי רבי נפתלי הרץ בנר)

ג.ב. גם הוא כמו המקלל, אמו מישראל, מרים, ואביו גוי, פנדרא.

נסיים כמה שפתחנו בעמוד הראשון בל"ג בעומר - כבוד והערכה לשני יסוד גדול טמון בפרשה זו של מגדף!

שאל הגה"צ רבי לייב חסמן, לשם מה הקדימה התורה וסיפרה לנו "ויצא בן ישראלית ... וינצו" (כ"ד י"א) הלא העיקר הוא מה שקילל את ה' ואת מה שפסקו דינו למיתה?

אלא בזה רמזה לנו התורה על הסיבה של חטאו האיום שקילל את אלוקים. השורש הוא מה שעשה מריבה עם חברו במחנה, אם היה בכוחו להתאפק ולא לריב עימו, לא היה מתגלגל במדרון נורא זה של "ויקוב".

התורה הקדושה מלמדת אותנו כי המתקוטט ורב עם יהודי הרי הוא כמבזה מלכו של עולם, משל ודמיון, למי שיוקד בפני תמונתו של המלך. מזה נלמד שהמכבד איש ישראל כאילו מכבד את הקב"ה - "כי מכבדי אכבד". ("אור יהל" ח"א עמ' קנ"א)